

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання реферату з дисципліни
«Вступ до спеціальності. Ознайомча практика»
для студентів спеціальності
051 «Економіка»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 15.02.2024р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2024

Методичні вказівки до виконання реферату з дисципліни «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / уклад. О.М. Гуцан. – Харків : НТУ «ХП», 2024. – 14 с.

Укладач О.М. Гуцан

Рецензент І.В. Долина

Кафедра економіки бізнесу та
міжнародних економічних відносин

Зміст

Вступ	4
1. Вимоги до виконання реферату	5
2. Структура й зміст індивідуального завдання	6
3. Питання теоретичної частини реферату	7
4. Порядок оформлення, захисту, оцінювання реферату	11
5. Список літератури	12

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика» являє собою важливу складову підготовки сучасних спеціалістів. Це пояснюється тим, що Україна визначила шлях сталого розвитку з метою підняття якості науково-технічних розробок і виробництва продукції, підвищення якості продукції та послуг до рівня сучасних світових вимог.

Відповідно до комплексу проблем, що повинні вирішуватися в процесі наукової організації праці, сформульовані та висвітлені теми навчального процесу, спрямованого на поєднання теоретичних знань та формування певних практичних навичок.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес вивчення та засвоєння студентами основних понять, інститутів, принципів університетської освіти, певних базових економічних понять та основних механізмів підготовки за обраною спеціальністю.

Предмет навчальної дисципліни – система знань, пов'язаних з цілеспрямованим отриманням фахової університетської освіти, необхідності отримання навичок самостійної роботи щодо набуття знань за обраною спеціальністю, важливості та престижності обраної спеціальності та її затребуваності на національному та міжнародному ринках праці.

Мета навчальної дисципліни – допомогти студентам, слухачам у вивченні та засвоєнні основних понять, інститутів, принципів університетської освіти, певних базових економічних понять та основних механізмів підготовки за обраною спеціальністю.

Завдання навчальної дисципліни полягає в тому, щоб на основі дослідження нормативних документів, теоретичних положень й узагальнення практичного досвіду роботи розкрити зміст, організаційні форми та методи університетської освіти, основні механізми підготовки за обраною спеціальністю.

Науковою основою дисципліни є комплекс навчально-методичної літератури, нормативних документів, здобутків загальноекономічних наук, що визначають форми та методи університетської освіти, основні механізми підготовки за обраною спеціальністю, економікою, тощо.

Методичною основою навчальної дисципліни є системний підхід до усвідомлення сутності, аналізу та особливостей навчання у вищій школі, в НТУ «ХПІ» та механізмів підготовки за обраною спеціальністю.

Дисципліна «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика» є однією з дисциплін вивчення якої сприяє ефективному формуванню у майбутніх спеціалістів знань та образу економічного мислення, ефективного навчання у вищій школі, необхідних здібностей для подальшого використання у майбутній практичній діяльності за фахом.

Питання, що розглядаються при вивченні даної дисципліни, являють собою великий науковий і практичний інтерес, оскільки становлять основу подальшого розвитку студента як компетентного фахівця.

1. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ РЕФЕРАТУ

Метою індивідуального завдання є закріплення отриманих теоретичних знань з дисципліни «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика» і придбання практичних навичок самостійної роботи.

Для виконання поставленої мети індивідуальне завдання містить 1 розділ – теоретичний. У теоретичному розділі студентові пропонується на підставі наявних літературних джерел виконати аналіз стану наданої теми та розкрити сутність запропонованих питань.

Варіанти завдань вибираються за номером студента в списку академічної групи. Якщо номер більший за 15, то нумерація тем починається з 1-го варіанта (наприклад, якщо номер студента за списком академічної групи становить №16 – то студентом виконується варіант №1) або погоджується окремо з викладачем. Зміна номера варіанта, запропонованого змістовного наповнення реферату, здійснюється тільки за погодженням викладача-консультанта. У іншому випадку – реферат до розгляду та захисту не приймається.

2. СТРУКТУРА Й ЗМІСТ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Титульна сторінка – 1 стор

Зміст – 1 стор.

Вступ – 1 стор. У «Вступі» необхідно визначити мету й завдання реферату, актуальність запропонованої теми та ін. (тобто, змістовне наповнення повинно відповідати стандартній структурі вступу до будь-якої академічної роботи). Текстом повинно бути заповнено приблизно 2/3 сторінки.

Теоретична частина – 15-20 стор. Теоретична частина повинна містити висвітлення теми через опис зазначених теоретичних питань.

Висновки – 1 стор. У «Висновках» необхідно підвести підсумок виконання завдання (змістовне наповнення повинно відповідати стандартній структурі вступу до будь-якої академічної роботи). Текстом повинно бути заповнено приблизно 2/3 сторінки.

Список використаної літератури – 1 стор.

Реферат рекомендується оформлювати за допомогою комп'ютерної програми WORD. Правила оформлення повинні відповідати стандартам оформлення текстових документів НТУ «ХП», що діють на момент виконання завдання.

Друкований варіант реферату має бути скріплений за допомогою будь-якої папки-швидкозшивача. Реферати, оформлені без відповідності до чинних стандартів, до розгляду не приймаються.

3. ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ РЕФЕРАТУ

Питання теоретичної частини відповідають програмним питанням дисципліни «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика» з поглибленим вивченням додаткової літератури з запропонованих тематикам. Список рекомендованої літератури наведений нижче, у відповідному розділі методичних вказівок до виконання реферату. Номер варіанта індивідуального завдання визначається відповідно до порядкового номеру студента за журналом академічної групи, або погоджується окремо з викладачем.

Варіанти теоретичної частини реферату [1]:

Варіант №1

1. Основні положення Закону України «Про вищу освіту». Університетська освіта в контексті Болонського процесу
2. Економічна освіта: стан, досягнення, проблеми розвитку. Роль спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» в системі університетської освіти НТУ «ХП». Сучасні професійні та особистісні навички економіста

Варіант №2

1. Організація навчального процесу в університеті (форми організації, форма навчання, контрольні заходи)
2. Система управління персоналом організації. Особливості системи підготовки HR-менеджерів в Україні

Варіант №3

1. Роль університету у формуванні особистісно-орієнтованої моделі освіти
2. Соціально-економічна концепція людського розвитку. Індекс людського розвитку

Варіант №4

1. Форми навчання та організації освітнього процесу
2. Економічні системи. Традиційна, централізована, ринкова економіки

Варіант №5

1. Університетська освіта та «економіка знань»
2. Економіка праці та соціально-трудові відносини

Варіант №6

1. Особливості нової моделі вищої освіти в Україні
2. Конкуренція та монополія: сутність, види, типи, регулювання

Варіант №7

1. Історичні аспекти становлення й розвитку університетської освіти в Україні
2. Поняття ринку праці в Україні: його елементи, функції, проблеми розвитку

Варіант №8

1. Історія заснування та розвитку НТУ «ХП»
2. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Варіант №9

1. Становлення і розвиток економічної освіти в Україні.
2. Ринок як особлива форма організації економіки.

Варіант №10

1. Роль та значення в розвитку університетської освіти Болонської декларації
2. Механізм зовнішньоекономічної діяльності (платіжний баланс, валютний курс, економічна рівновага)

Варіант №11

1. Загальні положення про університет, його структуру та учасників навчально-виховного і наукового процесу
2. Макроекономічна нестабільність (циклічність розвитку, безробіття, інфляція)

Варіант №12

1. Соціальна інфраструктура університету. Соціальна інфраструктура НТУ «ХП»

2. Управління процесом вивільнення персоналу: психологічні аспекти та особливості

Варіант №13

1. Нормативно-правова база розвитку освіти в Україні. Права та обов'язки суб'єктів навчального процесу
2. Соціальне партнерство та соціальна відповідальність бізнесу

Варіант №14

1. Системи вищої освіти у країнах Європи та Америці. Моделі університетів
2. Нормативно-правова база регулювання трудових відносин в Україні (Кодекс законів про працю України, Конституція України та ін. документи)

Варіант №15

1. Основні види наукових досліджень в організації навчального процесу в університеті
2. Сучасні методи управління персоналом.

Варіант №16

1. Соціальна інфраструктура НТУ «ХП»
2. Ринковий механізм макроекономічного регулювання (попит та пропозиція, інвестиції як елемент сукупних витрат, моделі економічної рівноваги)

Варіант №17

1. Організація студентської наукової роботи
2. Управління процесом мотивації персоналу

Варіант №18

1. Громадська та виховна робота в університеті
2. Зайнятість населення і безробіття

Варіант №19

1. Сутність та значення аудиторної роботи студентів за період навчання в університеті

2. Основи ринкового господарювання (ринок та його функції, функції держави в умовах ринку, власність та її форми)

Варіант №20

1. Організація та роль дистанційного навчання на сучасному етапі підготовки фахівців
2. Організація оплати праці на підприємстві: особливості формування, елементи організації, регулювання

Варіант №21

1. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти
2. Еластичність попиту та пропозиції в ринковій економіці.

Варіант №22

1. Розвиток Болонського процесу: сучасні тенденції
2. Витрати підприємства та його види

Варіант №23

1. Основні тенденції запровадження стратегічних положень Болонського процесу в Україні
2. Рівень життя. Споживацький кошик. Прожитковий мінімум

Варіант №24

1. Інтеграція системи вищої освіти України в єдиний простір європейської освіти
2. Інфляція: сутність, види, наслідки

Варіант №25

1. Основні тенденції та стандарти діяльності дослідницьких університетів
2. Сбалансованість в ринковій економіці: економічне зростання, економічний цикл, економічна криза

Варіант №26

1. Сучасні тенденції розвитку освіти
2. Відносини в ринковій економіці: порівняльний аналіз американського, європейського та вітчизняного досвіду

Варіант №27

1. Організація навчального процесу в Національному технічному університеті «ХПІ»
2. Методологічні основи управління персоналом

Варіант №28

1. Фахова підготовка в Національному технічному університеті «ХПІ»
2. Сутність та національні моделі ринкової економіки

Варіант №29

1. Бібліотека Національного технічного університету «ХПІ» і правила користування її фондами
2. Технологія управління персоналом. Механізм прийняття управлінських рішень

Варіант №30

1. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації університетської освіти
2. Ринок як особлива форма організації економіки

Варіант №31

1. Світовий досвід становлення і розвитку дослідницьких університетів
2. Сучасний керівник.

4. ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ, ЗАХИСТУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

Порядок оформлення. Порядок та оформлення пояснювальної записки до індивідуального завдання повинен повністю відповідати поточним стандартам оформлення тестових робіт в НТУ «ХПІ» (СТЗВО-ХПІ-3.01-2018. Стандарт «ССОНП. Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання»), який можливо знайти на офіційному сайті університету або надається викладачем-консультантом при видачі індивідуального завдання академічній групі.

Порядок захисту. Здобувач обирає тему реферату, готує відповідний матеріал та оформлює відповідним чином індивідуальне завдання. Заздалегідь, перед захистом студент надсилає на корпоративну пошту викладача повністю підготовлену роботу для попереднього вивчення (для дистанційного варіанту навчання) або надає перед початком заняття друківаний та зшити у папку роботу (для аудиторного варіанту навчання). Захист реферату здійснюється публічно на семінарських (практичних) заняттях з дисципліни. Для захисту реферату здобувач готує: 1) стислу доповідь (до 10 хв.) за опрацьованим матеріалом, 2) презентацію за обраною тематикою індивідуального завдання (для дистанційного варіанту навчання). Для формування презентації рекомендується застосовувати ПЗ Microsoft PowerPoint.

Порядок оцінювання. Оцінювання індивідуального завдання здійснюється викладачем на основі: змістовного наповнення матеріалом у відповідності до запропонованих питань, повноти викладеного матеріалу, відповідності чинним вимогам щодо оформлення робіт в НТУ «ХП», презентації матеріалу аудиторії.

5. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання з дисципліни «дисципліни «Вступ до спеціальності» напряму підготовки «Економіка», спеціалізація «Управління персоналом та економіка праці» / О.С. Чмельова. – Х.: НТУ «ХП», 2019 р. – 25 с.
2. Болонська декларація. Спільна декларація міністрів освіти Європи. Болонья, 19 червня 1999 року
3. «Вступ до спеціальності «Економіка» Методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 051 «Економіка», ОС "Бакалавр" / укладач Росола У.В. – Мукачєво : МДУ, 2022. - 24 с.
4. Текст лекцій з дисципліни «Вступ до спеціальності» для студентів денної форми навчання спеціальності 075 «Маркетинг», спеціалізації 075.02 «Маркетинг і правова охорона інтелектуальної власності» / М.М. Ткачов, М.В. Кармінська-Белоброва, М.В. Маслак. – Х.: НТУ «ХП», 2018. – 244 с

5. Основи ринкової економіки і підприємництва: підруч. для студ. вищ. навч. закл. — Ч. 1 / В. Є. Сафонова, В. Я. Бобров . — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. — 346 с. : іл. — Бібліогр. : с. 337–342.

6. Вступ до спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування»: Навчальний посібник / проф. О.Д. Матросов, проф. В.Г. Дюжев, доц. В.А. Кучинський, доц. В.О. Матросова – Харків: НТУ „ХПІ”, 2011. – 110 с.

7. Крупська Л.П. Економіка (профільний рівень) : підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / Л.П. Крупська, І.Є. Тимченко, Т.І. Чорна. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018. — 240 с.

8. Виноградський М. Д., Виноградська А.М., Шканова О.М. Управління персоналом. 2-ге видання: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 502 с.

9. Храмов В.О., Бовтрук А.П. Основи управління персоналом : Навч.-метод. посіб. - К. : МАУП, 2001. - 112 с.: іл. - Бібліогр.: с. 109.

10. Дмитренко Г.А. Вступ до спеціальності “Управління персоналом та економіка праці” : (Опорний конспект лекцій) / Г.А. Дмитренко, В.М. Колпаков, Н. Г. Протасова. — К. : МАУП, 2006. — 80 с. : іл.

11. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник / Т.М. Димань, О.А. Боньковський, А.Г. Вовкогон. – БНАУ, 2017. – Одеса.: НУ «ОМА», 2017. – 106 с.

12. Ільченко А.М. Вища освіта і Болонський процес: Навчально-методичний посібник / Автори-укладачі: А.М. Ільченко, С.В. Шейко – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 316 с.

13. 11. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія). Ю.М Рашкевич. – Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2014. -168 с.

14. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити : монографія / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Є.І. СОКОЛ, Б.В. КЛИМЕНКО ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2004. – 144 с

15. Крупська Л. П. Економіка (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / Л.П. Крупська, І.Є. Тимченко, Т.І. Чорна. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 256 с.

16. Криховець-Хом'як Л.Я., Длугопольський О.В., Вірковська А.А. Економіка (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. — Тернопіль : Астон, 2019. — 296 с. : іл

17. Сафонова В. Є., Бобров В. Я. Основи ринкової економіки і підприємництва: підруч. Для студ. вищ. навч. закл. — Ч. 1 / В.Є. Сафонова, В.Я. Бобров . — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. — 346 с. : іл. — Бібліогр. : с. 337–342.

18. Положення про рейтинг студентів, критерії та систему оцінювання знань та вмінь. Розглянуто та схвалено Вченою Радою НТУ «ХПІ» від “31” жовтня 2014 р.

19. Порядок організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут». Наказ НТУ «ХПІ» № 235 ОД від 29 травня 2020 р.

20. Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» Розглянуто та затверджено Вченою радою НТУ «ХПІ» Протокол № 9 від «25» листопада 2016 р.

21. Методичні рекомендації з підготовки звіту за тренінгом «Вступ до спеціальності» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка [Електронний ресурс] / укладач : О. В. Михайлова. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

22. Вступ до фаху [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка та економічна політика" першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. А. Мащенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 38 с

23. Іщенко А., Карпенко М. Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми й перспективи розвитку. Національний інститут стратегічних досліджень. 01.06.22. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>

24. Ожиганова М.І. Управління персоналом : навч. посіб. / М.І. Ожиганова, В.О. Хорошко, Ю.Є. Яремчук, В.В. Карпінець. - Вінниця : ВНТУ, 2014. - 187 с.

25. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом. Підручник.– К. : Центр учбової літератури, 2011. – 468 с.

26. Михайлова Л.І. Управління персоналом. Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.

27. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. Інститут освітньої аналітики. 2022. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до реферату з дисципліни
«Вступ до спеціальності. Ознайомча практика»
для студентів спеціальності
051 «Економіка»

Укладач: ГУЦАН Олександр Миколайович

Відповідальний за випуск проф. Перерва П.Г.
Роботу до видання рекомендував Кучинський В.А.

В авторській редакції

План 2024 р., поз. 282

Підп. до друку 22.02.2024р. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Riso-друк. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 0,47.
Наклад 30 прим. Зам. № 6. Ціна договірна.

Видавець Видавничий центр НТУ «ХПІ».
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Виготовлювач копії-центр «МОДЕЛІСТ»,
ФО-П Миронов М.В.
Свідоцтво ВО4№022953
61002, м. Харків, вул. Мистецтв, 3, літер Б-1